

Balans

CBN over herwaarderingsmeerwaarden

Auteur(s): Stefaan Van
Crombrugge

Editie: 765 p. 4

Publicatiedatum: 30 juni 2016

CBN over herwaarderingsmeerwaarden

Het KB van 18 december 2015 brengt, in het algemeen voor de boekjaren die aanvangen na 31 december 2015 en in één geval voor kapitaalverhogingen vanaf 1 januari 2016, enkele wijzigingen aan aan het stelsel van de herwaarderingsmeerwaarden (art. 11 KB van 18 december 2015; art. 56-57 KB/W.Venn.). De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft meteen een ontwerpadvies uitgebracht om deze wijzigingen toe te lichten (Ontwerpadvies van 4 mei 2016 - Herwaarderingsmeerwaarden : gevolgen van de wijzigingen aan artikel 57 KB/W.Venn. door het koninklijk besluit van 18 december 2015).

De Commissie bespreekt systematisch de drie wijzigingen die aan artikel 57 KB/W.Venn. werden aangebracht. Zij besteedt ook aandacht aan de implicaties voor de toelichting en aan de toepassing in de tijd (art. 57 KB van 18 december 2015; zie ook *Balans* nr. 755, 1).

a. Omzetting van herwaarderingsmeerwaarden in kapitaal

Het KB van 18 december 2015 handhaaft uiteraard het principe dat herwaarderingsmeerwaarden in het kapitaal kunnen worden omgezet. Dat stond al in artikel 33, 2, b) van de Vierde Richtlijn. Maar het nieuwe KB voert een beperking in.

Aan de bepaling dat de geboekte herwaarderingsmeerwaarden in kapitaal mogen worden omgezet, voegt het KB van 18 december 2015 toe dat meerwaarden toegerekend aan rubriek III van het passief "Herwaarderingsmeerwaarden" slechts in kapitaal mogen worden omgezet voor het gedeelte van de geherwaardeerde waarde verminderd met de geraamde belastingen hierop (art. 57, § 3, al. 1, 2°, *in fine* KB/W.Venn.).

De Commissie wijst erop dat zij deze beperking reeds had aanbevolen in haar advies 2011/14 (Ontwerpadvies, nr. 6). Zij herneemt vervolgens enkele overwegingen die men over deze nieuwe regeling aantreft in het Verslag aan de Koning vóór het KB van 18 december 2015. De regering heeft willen benadrukken dat grote voorzichtigheid geboden is bij het herwaarderen en dat zeer omzichtig te werk moet worden gegaan met de omzetting van herwaarderingsmeerwaarden in kapitaal.

Het Verslag aan de Koning vóór het KB van 12 september 1983 vermeldde reeds dat het op grond van het voorzichtigheidsbeginsel aangewezen is om het gedeelte van de

meerwaarde, dat overeenstemt met de geraamde belasting die in geval van realisatie zou worden geheven, niet in kapitaal om te zetten. Naar aanleiding van de realisatie van een geherwaardeerd actief is de kans immers reëel dat de gerealiseerde meerwaarde zal worden belast en dus een gedeelte van de eerder geboekte herwaarderingsmeerwaarde niet duurzaam aan het vermogen van de vennootschap kan worden toegerekend (Verslag aan de Koning vóór het KB van 18 december 2015, *BS* 30 december 2015, 80383, commentaar op art. 11) (Ontwerpadvies, nr. 7).

Waardering van de uitgestelde belasting

De uitgestelde belastingen op herwaarderingsmeerwaarden worden naar de mening van de Commissie gewaardeerd tegen het normale bedrag van de belasting die verschuldigd zou zijn indien die meerwaarden zouden zijn belast ten laste van het boekjaar waarin zij werden geboekt (Ontwerpadvies, nr. 8). Deze methode wordt ook voorgeschreven voor de initiële waardering van uitgestelde belastingen op kapitaalsubsidies en gerealiseerde meerwaarden (art. 76, § 1 KB/W.Venn.) (Ontwerpadvies, voetnoot 10).

De Commissie adviseert om voorzichtigheidshalve het belastingtarief toe te passen, dat geldt op het ogenblik van de incorporatie van de herwaarderingsmeerwaarde in het kapitaal. Eenmaal de kapitaalverhoging is uitgevoerd, kan daar immers in de regel niet meer op teruggekomen worden. Het bestuursorgaan moet er dus zorg voor dragen dat toekomstige belastingen op die wijze niet in het kapitaal terechtkomen (Ontwerpadvies, nr. 8).

De Commissie benadrukt daarbij dat de praktijk die erin zou bestaan enkel het gedeelte van de meerwaarde verminderd met de geschatte belasting tot uitdrukking te brengen, om zo het volle bedrag te kunnen incorporeren in het kapitaal, strijdig is met de nieuwe wettelijke bepaling (Ontwerpadvies, nr. 8). Het is ons niet echt duidelijk op welke praktijk de Commissie hier precies doelt.

De Commissie sluit dit onderdeel van het ontwerpadvies af met een cijfervoorbeeld.

Toepassing in de tijd

In dit onderdeel van het ontwerpadvies spreekt de Commissie niet over de toepassing van de nieuwe regeling in de tijd. In het laatste onderdeel van het ontwerpadvies zegt zij in het algemeen enkel dat de wijzigingen aan artikel 57 KB/W.Venn. van toepassing zijn voor de boekjaren die aanvangen na 31 december 2015 (Ontwerpadvies, nr. 17).

Het KB van 18 december 2015 bevat op dit punt nochtans een specifieke bepaling. De beperking van de omzetting van herwaarderingsmeerwaarden in het kapitaal zoals bedoeld in artikel 11, 1° *in fine* geldt vanaf *1 januari 2016* (art. 57, al. 3 KB van 18 december 2015). Het Verslag aan de Koning wijst erop dat het dus gaat om herwaarderingsmeerwaarden die vanaf 1 januari 2016 in het kapitaal worden omgezet (Verslag aan de Koning vóór het KB van 18 december 2015, *BS* 30 december 2015, 80383, commentaar op art. 11).

De Commissie benadrukt dan dat het geenszins de bedoeling is dat de geraamde belasting met betrekking tot afgesloten periodes wordt herberekend en in aftrek gebracht van het desgevallend in het kapitaal opgenomen gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde, voor zover dat al vennootschapsrechtelijk mogelijk zou zijn (Ontwerpadvies, nr. 17).

b. Aanwending van herwaarderingsmeerwaarden tot aanzuivering van verliezen

Aan de bepaling dat de geboekte herwaarderingsmeerwaarden in kapitaal mogen worden omgezet, voegt het KB van 18 december 2015 ook toe dat een in kapitaal opgenomen herwaarderingsmeerwaarde nooit rechtstreeks of onrechtstreeks mag worden aangewend om overgedragen verliezen geheel of gedeeltelijk aan te zuiveren voor het nog niet afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde (art. 57, § 3, al. 1, 2° KB/W.Venn.).

Om die bepaling te becommentariëren maakt de Commissie een onderscheid tussen het niet-afgeschreven en het afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde.

b.1. Niet-afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde

De Commissie is van mening dat het niet-afgeschreven gedeelte van de in het kapitaal geïncorporeerde herwaarderingsmeerwaarde onder geen enkel beding kan worden aangewend tot aanzuivering van overgedragen verliezen. De door artikel 57, § 3 KB/W.Venn. voorgeschreven rechtstreekse toerekening van de geboekte meerwaarden aan de passiefrubriek III. Herwaarderingsmeerwaarden wijst er immers op dat een herwaarderingsmeerwaarde geen "resultaat" uitmaakt, dat aanleiding kan zijn tot winstbestemming (Ontwerpadvies, nr. 10).

Vervolgens is de Commissie van mening dat verder onderscheid moet worden gemaakt.

* Enerzijds kan men te maken hebben met een vennootschap die geen kapitaalvermindering zou hebben kunnen doorvoeren indien zij geen herwaarderingsmeerwaarde in haar kapitaal had geïncorporeerd. In dit geval is het niet toegelaten de in kapitaal geïncorporeerde herwaarderingsmeerwaarde aan te wenden tot aanzuivering van overgedragen verliezen (Ontwerpadvies, nr. 11).

* Anderzijds kan men te maken hebben met een vennootschap die ook had kunnen overgaan tot een kapitaalvermindering zonder dat zij een herwaarderingsmeerwaarde in haar kapitaal had geïncorporeerd. Het niet-afgeschreven gedeelte van de in het kapitaal geïncorporeerde herwaarderingsmeerwaarde kan alsdan geacht worden na de kapitaalvermindering nog in het kapitaal aanwezig te zijn. In dat geval is er geen schending van het verbod tot aanzuivering van overgedragen verliezen door aanwending van het niet-afgeschreven gedeelte van de in het kapitaal opgenomen herwaarderingsmeerwaarde (Ontwerpadvies, nr. 12).

In verband met deze hypothese wijst de Commissie erop dat in de akte van kapitaalvermindering om fiscale redenen doorgaans vermeld wordt op welke fiscale bestanddelen van het kapitaal de kapitaalvermindering moet worden aangerekend (Ontwerpadvies, voetnoot 15).

b.2. Afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde

Met het afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarde, dat desgevallend werd overgeboekt naar de beschikbare reserves, kunnen de overgedragen verliezen wel steeds worden aangezuiverd (Ontwerpadvies, nr. 13).

Onder verwijzing naar artikel 57, § 3, eerste alinea, 1° KB/W.Venn., dat toelaat een herwaarderingsmeerwaarde tot het beloop van de op de meerwaarde geboekte afschrijvingen over te brengen naar een reserve, wijst de Commissie erop dat zij deze overboeking aan te bevelen vindt, omdat daardoor een getrouwer beeld wordt gegeven van de vermogenstoestand van de vennootschap (Ontwerpadvies, voetnoot 16).

Deze aanbeveling komt ons in de hier behandelde context niet zinnig voor. Hier gaat het om herwaarderingsmeerwaarden die in het kapitaal geïncorporeerd zijn. Hun aanwending tot aanzuivering van verliezen ten belope van het afgeschreven gedeelte van de meerwaarden maakt rechtstreeks deel uit van de kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen (art. 614 W.Venn.). Een overboeking naar een beschikbare reserve komt in dit geval gewoon niet ter sprake.

c. Uitkering van geboekte herwaarderingsmeerwaarden

Ten slotte voegt het KB van 18 december 2015 nog een nieuwe alinea toe aan artikel 57, § 3 KB/W.Venn. : de geboekte herwaarderingsmeerwaarden mogen rechtstreeks noch onrechtstreeks worden uitgekeerd, zolang deze niet overeenstemmen met een gerealiseerde meerwaarde of met een afschrijving op de meerwaarde die al dan niet werd overgebracht naar een reserve overeenkomstig artikel 57, § 3, eerste alinea, 1° KB/W.Venn. (art. 57, § 3, al. 2 KB/W.Venn.).

De Commissie stelt in haar ontwerpadvies dat deze nieuwe bepaling wordt toegevoegd in artikel 57, § 3, 3° KB/W.Venn. (Ontwerpadvies, nr. 14). Dat is een vergissing. Het is een nieuwe alinea die wordt toegevoegd.

De Commissie wijst erop dat dit uitkeringsverbod opnieuw logischerwijs voortvloeit uit het feit dat de geboekte meerwaarden rechtstreeks worden toegerekend aan rubriek III van het passief "Herwaarderingsmeerwaarden" en daar worden behouden zolang de goederen waarop zij betrekking hebben niet worden gerealiseerd, en uit het feit dat zij slechts mogen worden overgebracht naar een beschikbare reserve ten belope van de op de meerwaarde geboekte afschrijvingen (Ontwerpadvies, nr. 15).

Dit alles beantwoordt ook aan de klassieke vennootschapsrechtelijke doctrine, die niet toelaat louter uitgedrukte meerwaarden tot de uitkeerbare winst te rekenen (L. FREDERICQ, *Traité de droit commercial belge*, V, Gent, Fechey, 1950, nr. 546; J. VAN RYN, *Principes de droit commercial*, I, Brussel, Bruylant, 1954, nr. 775).

d. Vermelding in de toelichting

Onder verwijzing naar artikel 24, tweede alinea KB/W.Venn. en naar het materialiteitsbeginsel, zoals men het sedert het KB van 18 december 2015 uitdrukkelijk vindt in de artikelen 82, § 3/1, 91, aanhef en 94, aanhef KB/W.Venn., is de Commissie van mening dat een passende vermelding in de toelichting van het bedrag van de herwaarderingsmeerwaarde en de geraamde belasting erop meestal noodzakelijk is, omdat het doorgaans om betekenisvolle bedragen gaat. En hoewel de explicitering van het materialiteitsbeginsel voor microvennootschappen niet in de reglementaire teksten is opgenomen, acht de Commissie het vanzelfsprekend dat dit beginsel ook voor deze vennootschappen impliciet geldt (Ontwerpadvies, nr. 16).

Eventuele opmerkingen bij dit ontwerpadvies kunnen tot uiterlijk 16 augustus 2016 (17.00 u) bij de Commissie worden ingediend, ofwel per brief (Commissie voor Boekhoudkundige Normen, City Atrium, Vooruitgangstraat 50, 1210 Brussel) ofwel per e-mail (cnc.cbn@cnc-cbn.be).